

სულოს მუნიციპალიტეტში ჩატარებული კვლევის შედეგები, ანალიზი და ინტერპრეტაცია

დასაწყისი ჩანაწერი №6

პრობლემების სიხვევა და სიღრმე

მონაცემთა რაოდენობრივი დამუშავებისას მოხდა შედარებით მაღალი რისკების მატარებელი პრობლემების გამოყოფა დისპერსიული ანალიზით. აღმოჩნდა, რომ მოსახლეობა განსაკუთრებით მაღალ მგრძობიანობას იჩენს რამდენიმე პრობლემის მიმართ. ესენია: სამომხმარებლო კრედიტების მიღების პრობლემა, სოფლის მეურნეობის შხამ-ქიმიკატებით უზრუნველყოფის საკითხები და ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებების მდგომარეობა.

მაღალ რისკ-ჯგუფში ტრანსპორტი უზრუნველყოფასთან და წყლისა და კანალიზაციის სისტემის მოწესრიგებლობასთან ერთად განთავსდა ტურიზმის სექტორიც.

გაცილებით ნაკლებ აქტუალურ პრობლემებად რესპონდენტებმა სპეციალისტების პროფესიული გადამზადება, სოფლის მეურნეობის დამხმარე დარგების (მეჩაივობა, სამკურნალო მცენარეობა), კულტურულ-საგანმანათლებლო და გასართობი ობიექტების არარსებობა გამოყვეს (იხ. დიაგრამა №7).

კვლევის ფარგლებში რესპონდენტებს ეთხოვეთ განესაზღვრათ, თუ როგორია მათ მიერ პრობლემებად დასმული პრობლემების გადაჭრის გზების მათეული ხელვა. რესპონდენტების მნიშვნელოვანი ნაწილი მხოლოდ პრობლემების რანჟირებით შემოიფარგლა და გამოსავალზე მსჯელობისაგან თავი შეიკავა (59%).

დანარჩენი 41 % კი ხარისხობრივად (რეაქციის ადეკვატურობის მიხედვით) გაიფიქრა. აღმოჩნდა, რომ რესპონდენტთა ერთმა ნაწილმა გამოსავლის სახით პრობლემათა ხელახალი (ხშირ შემთხვევაში შეუქმნელი) ნუსხა ჩამოაყალიბა (16 %); თვისობრივი ინტერპრეტაციების მიხედვით საამისოდ რესპონდენტები ორი ფსიქო-სოციალური ტიპისა და მდგომარეობის მიხედვით დაჯგუფდნენ:

• რესპონდენტები, რომლებიც არ მიიჩნევენ გამოსავალზე ფიქრს საკუთარ პრერეაქტივად (ეს მხოლოდ ხელისუფლების მოვალეობად აქვთ გააზრებული);

• რესპონდენტები, რომლებიც ვერ გაერკვნენ ანკეტის კონსტრუქციამ (შინაარსობრივ და/ან სტრუქტურულში).

სოციალოგები ხელისუფლებისადმი (სამ კონკრეტულ სიტუაციაში) აზრობრივი პროცესის მსგავს გადაბარებას დაბალი მოქალაქეობრივი ჩართულობით ხსნიან. თანაც ამ კონტექსტში თავის არაპირდაპირი ნეგატიური მოქალაქეობრივი პასუხისმგებლობის გაუცნობიერებლობის პროცესსაც უდევს.

გამოკითხულთა მცირე ნაწილმა (8%) შესთავაზა ინტერვიუერებს საკუთარი სოციალურ-ეკონომიკური (ზოგჯერ პოლიტიკური), საინტერესო და გასაბეჭებელი მიდგომები განეხილათ და აღნიშნულ მსჯელობებს დასმულ პრობლემებთან პირდაპირი კავშირი არ ჰქონია.

გამოკითხულთა ის ნაწილი, რომლებიც იყვნენ ადეკვატური კითხვარის პირობებისადმი (17%) ძირითადად ფოკუსირებულნი არიან სოფლის მეურნეობისა (62%) და ტურიზმის სექტორის განვითარებაზე (16%). სოციალურ რეაქტივებზე აქცენტირებს რესპონდენტთა მნიშვნელოვანი რაოდენობა (22%).

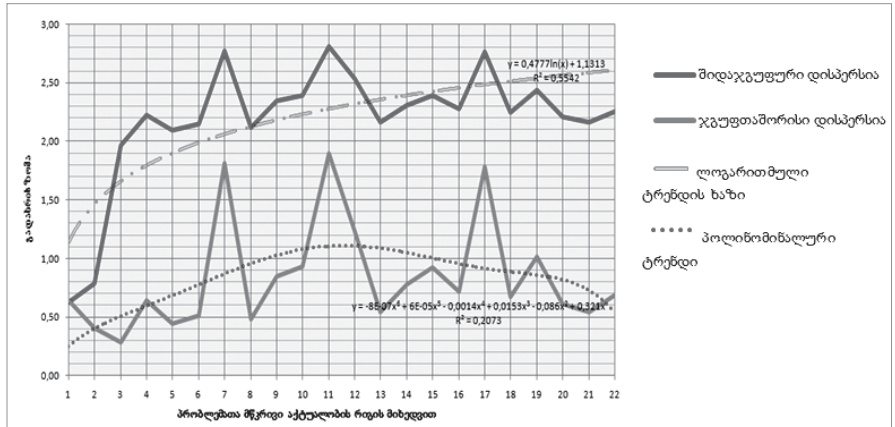
სოფლის მეურნეობა

გამომდინარე მუნიციპალიტეტის გეოგრაფიული და ტრადიციული ეკონომიკური ასპექტებიდან, სოფლის მეურნეობა კითხვარში ყველაზე ინფორმაციული და გამოვლილი სახით იყო წარმოდგენილი (იხ. დიაგრამა 8).

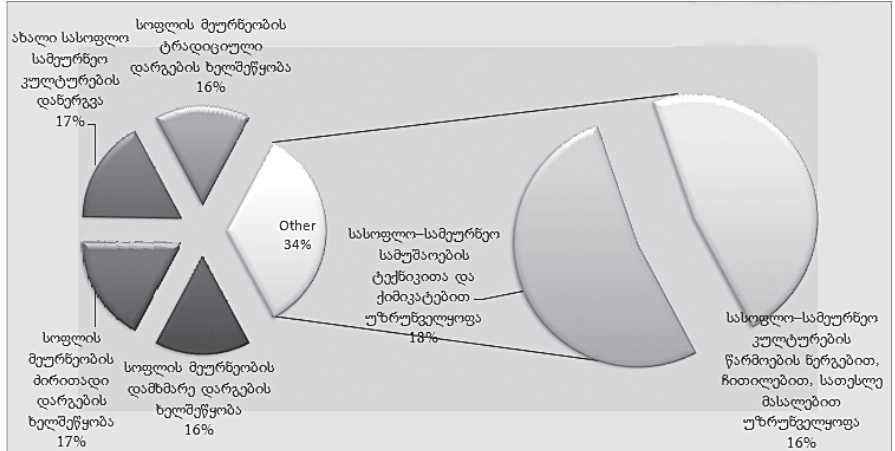
თვისობრივმა კვლევამ აჩვენა, რომ მუნიციპალიტეტში არსებობს მნიშვნელოვანი საზოგადოებრივი მზაობა სოფლის მეურნეობაში ხელშეწყობის ცვლილებებისა და გადახლისთვის. მოთხოვნა ახალ სასოფლო-სამეურნეო კულტურებზე (17%) ძირითადად ყაზალნიყურთა ვარდით (4%), თხილით (3%), სიმინდის ახალი ვიშნებითა (2%) შეესაბამება. მეტწილად კი ემყარება ახალი, უფრო შემოსავლიანი კულტურების დანერგვის ზოგად მოთხოვნას (84%).

სამეურნეო პროცესების ორგანიზებას ხელს უშლის შხამ-ქიმიკატებით უზრუნველყოფაში არსებული შეფერხებები (18%), მიზეზი შხამ-ქიმიკატების ბაზარზე დაგვიანებული მიწოდებასთან ერთად მათი მაღალი ფასები და არაადაპტაციური მონოდონი ხარისხია. ეს უკანასკნელი ზოგირდის (0,4%) გამოცდილებით მომხმარებლისათვის აბსოლუტურად უფარგის გულისხმობს.

სასოფლო-სამეურნეო პროცესების გაფართოებას ხელს უშლის სათესლე/საჩითვე/სარწყვე ბაზის არარსებობა (16%), რესპონდენტთა აზრით, თემის (2%) ამ მუნიციპალიტეტის (3%) ტერიტორიაზე აუცილებელია ამ ტიპის მცირე მეურნეობის არ-

დიაგრამა №7

დიაგრამა №8

სებობა შიდამუნიციპალიტეტური მოთხოვნის დასაკმაყოფილებლად. მოსახლეობისათვის ერთ-ერთ ყველაზე აქტუალურ პრობლემას ხილ-ბოსტნეულის გასაღება წარმოადგენს. ტრანსპორტირება ბაზრებამდე, სადაც ამ პროდუქციის რეალიზება შესაძლებელი, მაღალ მატერიალურ დანახარჯებთანაა დაკავშირებული. სირთულეს ქმნის სათანადო ტრანსპორტის დაბალი ხელმისაწვდომობა და ცუდი შიდა სასოფლო გზები. მოსახლეობა გამოსავალს ადგილობრივი მიმღებ/გადამამუშავებელი საწარმოების შექმნაში ხედავს.

გარდა ამისა, დაფიქრდა მაღალი მოთხოვნა შიდასათემო ან შიდამუნიციპალიტეტური საკუთარ ბაზრების მოწყობაზე. სოციალური კვლევის თვისობრივ ასპექტში ანალიზი მნიშვნელოვანწილად განსაზღვრა მათ მიერვე მუნიციპალიტეტის სოციალურ-ეკონომიკური საკითხების ირგვლივ ჩამოყალიბებული პასუხებით. მათ ერთ ნაწილს გაგაცნობთ რესპონდენტთა სტოლის დაცვით.

„მათარობამ სერიოზული ყურადღება უნდა მიაქციოს სოფლის მეურნეობის პროდუქტიულობის ამაღლებას და ამის მიხედვით მისი დანახარჯა ბევრი მიმართულებით გეგმატორეობა. ამასთან, მოყვანილი პროდუქციის რეალიზებაშიც გვეჭირდება ხელშეწყობა. თან, ჩემი აზრით, ეს გახდება სტიმული მოსახლეობის შრომისმოყვარეობის დაზრუნვისათვის, რადგან დღეს გლეხი გულგატეხილია და ეს მის მოსავალსაც ეტყობა“ (რესპონდენტის ციტატა; თემური, 28 წლის).

სათანადო ფინანსური რესურსების არ ქონა, კრედიტების მიღების სირთულე მუნიციპალიტეტის ეკონომიკური სურათის ერთ-ერთი ნაშევანი ლაბილუტეია.

„დასაქმება დღეს ყველაზე დიდი პრობლემა. მის გადასაქმე-

ლად კი – მცირე ბიზნესის ხელშეწყობა საუკეთესო გამოსავალი მგონია. მაგრამ ჩვენ ფული არ გვაქვს. სესხის დამტკიცება სოფელში მცხოვრებისათვის რთულია, თუმცა მარტო სირთულეც როდია პრობლემა, თუ სესხს დამტკიცებ, მისი მომსახურება ძალიან ძვირია. იქნებ, შეღავათიანი სესხების მიღების შესაძლებლობა მოგვცეთ“ (რესპონდენტის ციტატა; გლეხი, 45 წლის).

აქვე უნდა აღინიშნოს თვისობრივი კვლევის მონაცემების მიხედვით გამოკვეთილი ერთი ტენდენცია. რესპონდენტები, რომლებიც აცნობიერებენ საკუთარ პასუხისმგებლობას საზოგადოების წინაშე, ამასთანავე არსებითად მიიჩნევენ სწორი თანაფარდობის დაცვას კერძო ინტერესებსა და საზოგადოებრივად სასიკეთო საქმიანობას შორის.

„მოსახლეობის კეთილდღეობისათვის აუცილებელია დიდი ყურადღება დაეთმოს გარემოს დაცვას. ბევრს ნიშნავს ისიც, რომ არ გვექონდეს წვენი საცხოვრებელი გარემოს მიმართ მომხმარებლური დამოკიდებულება. მე მომხრე ვარ, რომ ადგილობრივ მოსახლეობას გაუმარტვიდეს ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობის საშუალება, მაგრამ უნდა გამოინახოს კონტროლის რაიმე სწორი ფორმა, რომ ამ სიმარტვიემ საზოგადოებრივი სარგებლობის ხარისხი არ დასცეს“ (რესპონდენტის ციტატა; სულოკო, 62 წლის).

თვისობრივმა კვლევამ გამოავლინა ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებებისადმი მოსახლეობის აქტიური ყურადღება. ამ თემის აქტიულობა უმნიშვნელოვანესად რესპონდენტთა 21%-მა შეაფასა. სოციალური გარემოს გაჯანსაღების მიზნის რეა-

სულოს მუნიციპალიტეტში ჩატარებული კვლევის შედეგები, ანალიზი და ინტერპრეტაცია

ლიზაციის კვლად სასკოლო განათლების როლის ზრდისათვის ამ ინსტიტუტის სათანადოდ მომზადება რესპონდენტებმა (50%) ერთ-ერთ პრიორიტეტულ გამოსავლად მიიჩნიეს.

„სკოლაში სწავლა-განათლებას უნდა მიექცეს ყურადღება. იქ არსებული განუკეთებლობა აღმოსავლურად, რაც განაპირობებს ერთეულების ხელში არსებულმა უფლებებმა, რასაც ხშირ შემთხვევაში ბოროტად იყენებენ“ (რესპონდენტის ციტატა; მერი, 34 წლის).

სოციალურ-ეკონომიკური სირთულეების დაძლევის საშუალებად მალალი სიხშირით სახელდება მუნიციპალიტეტის, თემის, სოფლის ხელმძღვანელების ინტენსიური კონტაქტი მოსახლეობასთან.

„გამოსავალს რაში ვხედავ? ხელმძღვანელები უფრო ხშირად უნდა შეხვდნენ მოსახლეობას, გაითვალისწინონ, რომ მალაღობიანი რეგიონი ხშირად მოითხოვს გზის რემონტს – ზამთარში თოვლის საფარისგან განმუნდას, ზაფხულში საბაზო გზების რემონტს, რათა მოსახლეობამ ისარგებლოს ტრანსპორტით“ (რესპონდენტის ციტატა; ლულა, 33 წლის);

„პირველ რიგში, აუცილებელია მჭიდრო კავშირი და ხშირი შეხვედრები მუნიციპალიტეტსა და მოსახლეობის შორის, ვინაიდან საქაროა ხელისუფლებამ არსებული პრობლემების შესახებ სრული და კონკრეტული ინფორმაცია მიიღოს უშუალოდ მოსახლეობისგან“ (რესპონდენტის ციტატა; ამირანი, 39 წლის).

„სოფლის ხელმძღვანელი და მოსახლეობა მჭიდროდ უნდა ურთიერთობდნენ, განიხილავდნენ სოფლის პრობლემურ საკითხებს და ეხილდნენ მათი გადაჭრის გზებს. თანაც ზემდგომი ორგანოებიდან ხელშეწყობა უნდა ქონდეს ამ პროექტს“ (რესპონდენტის ციტატა; ნარგო, 30 წლის).

თვისობრივად ეკონომიკური განვითარების განხორციელებისათვის მიმართულ ღონისძიებებს სიბრტყეზე მალალი სიხშირით განთავსდა სოციალური სამართლიანობის საკითხი:

„უნდა იზრუნოს და გადაჭრის გზებს, რომლებიც დაგეგმილი იქნება კანონზე და სამართლიანობაზე, ვინაიდან ხალხში შეიტანონ მომავლის რწმენა და მისცენ მაგალითი იმისა, რომ „სამართალი პურს ჭამს“ (რესპონდენტის ციტატა; ვარლამი, 46 წლის).

ზოგადად მუნიციპალიტეტის მენეჯმენტის თანმიმდევრულობა რესპონდენტების ეკონომიკური აქტივობის ერთ-ერთ სტიმულის მიქცვად გამოიკვეთა.

„პირველ რიგში, მუნიციპალიტეტში პრობლემური საკითხების თანმიმდევრული დაყენება და გადაჭრა საქარო და არა იმ საკითხების მოგვარება, რომლებსაც მხოლოდ რეკლამის სახე აქვს“ (რესპონდენტის ციტატა; ვაჟა, 32 წლის).

„საქაროა მუნიციპალიტეტის საკრებულოს მიერ დაგეგმილ საკითხებზე განიხილებული საბიუჯეტო თანხების და პრიორიტეტების, ინტენსიური შემომწება კონტროლის პალატის მიერ, და ზოგადად, მალალი ინსტანციების მიერ მუდმივი კონტროლი ყველა პრობლემური საკითხისა“ (რესპონდენტის ციტატა; იმარი, 44 წლის).

რესპონდენტთა დიდი ნაწილი (35%) კვალიფიკაციური კადრების სიმცირეზე ამახვილებს ყურადღებას, როგორც სახელმწიფო, ასევე კერძო სექტორში. თანაც კვალიფიკაცია არ არის ერთადერთი პრობლემა, რის გამოც საკადრო პოლიტიკის გამართვა იქნა შემოთავაზებული. სამსახურებრივი გულგრობა (14%) რესპონდენტებმა დასაძლევ პრობლემებს შორის ერთ-ერთ პრიორიტეტად დაასახლეს.

პროფესიონალიზმთან ერთად მოსახლეობისათვის საჯარო მოსამსახურეების გულგრობა საკულისხმო დისკომფორტის შემცველია. თუმცა საზოგადოებრივი აზრი არც თუ ადვილი სიხშირით შეეკრდა კადრების მი-

მართ ნოვაციური და მეტი შემოქმედებითი ენთუზიაზმის მოთხოვნაზე, რაც თავისი არსით სამოქალაქო საზოგადოების ფორმირების როული პროგრესული პროცესის ნიშანთვისებათა მატარებელი ქცევაა. როცა საზოგადოების საკმაოდ მასშტაბური მახასიათებელი ხდება მომსახურების მიღება პროფესიონალიზმში ინოვაციური ელემენტების ჩართვით, უკვე არსებობს (თუნდაც ჩანასახში) პოზიტივი, რომელიც პრობის ბაზარს ახალი მოთხოვნების წაყენებით ახლებურად ანერსივებს.

კვლევამ აჩვენა ბუნებრივი სიმდიდრეების ათვისების მზარდი მოთხოვნა. საყურადღებოა ისიც, რომ მოსახლეობა ბუნებრივი რესურსების მხოლოდ ნედლეულად გამოყენებით სარგებლის მიღებაზე არაა ორიენტირებული.

რესპონდენტთა საკმაოდ მცირე ნაწილის (17%) მიერ შემოთავაზებული ხდება მოიცვად კონკრეტულ სოციალურ-ეკონომიკურ საქმიანობებს.

გამოკითხულთა ხედვით მუნიციპალიტეტის სამსახურების სამტატო მოცულობა ხელისუფრადაა ვარდელი.

გამოკითხული მოსახლეობის ერთ-ერთი დაკვეთა მუნიციპალიტეტის მხრიდან საფინანსო ინსტიტუტებთან საგარანტიო შუამავლობა-ცაა. ასეთი მოთხოვნა გამოწვეულია სესხის და მტკიცების პროცედურის სირთულით.

ქვეყნის ეკონომიკურ განვითარებაზე, სოციალური პრობლემების მოგვარებაზე და გარემოს დაცვაზე აპასუხისმგებელი ინსტიტუტები

სოციალური პასუხისმგებლობის ძირითად ნაწილს რესპონდენტთა 80% ხელისუფლებას აკისრებს, 10% – კი ბიზნესის წარმომადგენლებს. საზოგადოების ერთი ნაწილისათვის ეს საკითხი საინტერესო უკვე აღარაა ჩამოყალიბებული ინდიფერენტულობის გამო (6%); სოციალური პრობლემების მოგვარებაზე პასუხისმგებლობა რესპონდენტთა 4%-მა რელიგიურ ინსტიტუტებს დააკისრა, აღსანიშნავია რომ გამოკითხულ რესპონდენტთა შორის ამ ინსტიტუტის მიმართ უნდობლობის ნულთან ერთ-ერთი პროცენტზე დაფიქსირდა.

სოციალურ-ეკონომიკური პარტნიორობის ხელშეწყობის და ხელშეწყობის ზაპრობები

ხელშეწყობილი ფაქტორები: სოციალური და ეკონომიკური პარტნიორობის განვითარების ხელშეწყობილი ფაქტორები, რომლებიც რესპონდენტებმა დაასახლეს, თანხობაშია ზემოთ განხილულ მონაცემებთან. კერძოდ:

საზოგადოებაში ერთ-ერთი მთავარი დისკომფორტად ნდობის დეფიციტი იკვეთება. ეს დეფიციტი მიმართულია როგორც სახელმწიფო და ადმინისტრაციული სტრუქტურებისადმი, ასევე საგანმანათლებლო, კომერციულ და საბანკო სექტორისადმი.

ამ პრობლემების გადაჭრის საშუალებად და სოციალურ-ეკონომიკური პარტნიორობის განვითარების ერთ-ერთ ძირითად ხელშეწყობ პრობად დასახელდა სანდო შუამავლის, ანუ სხვადასხვა საზოგადოებრივი რგოლისა თუ ორგანიზაციების საზოგადოებრივად დასაქმო საქმიანობების მაკოორდირებელი ორგანოს არსებობა, რომელიც სათავეში ჩაუდგება სოციალური თუ ეკონომიკური პარტნიორობის ნებისმიერ ინიციატივას და განხორციელებს ეფექტურ მართვას. გამოკითხულთა აზრით, ამგვარი უწყება უნდა აგრუებდეს სათანადო ინფორმაციას, სწორად განსაზღვრავდეს ქვეყნისთვის სტრატეგიული მიმართულებებს და პრიორიტეტებს. ამასთანავე, ამგვარი მაკოორდინირებელი ორგანო ყველა მხარის ნდობით უნდა იყოს აღჭურვილი, რათა მოსახლეობას შეინდეს გარანტია, რომ მათ ხელთ არსებული

ნონა ხუჯაძე

პირდაპირი თუ არაპირდაპირი რესურსები მიზნობრივად დაინარჯება.

სამომხმარებლო კრედიტები ერთ-ერთ ყველაზე მოთხოვნილ საკონდა დასახელდა. ამ ფონზე ფინანსური ინსტიტუტების მიმართ უნდობლობა სოციალურ ფონს, რომელიც უამისოდაც საკმაოდაა დამიმბეული, არასაბარბილო პერსპექტივას უქმნის. აღნიშნული უნდობლობა ასახვას დისკომფორტს წინასწარგანწყობაში პოულობს. უნდობლობას ძირითადად განხორციელებული საჯარო სამტკიცები იწვევს.

მზაობა სოციალური აპასუხისმგებლობის განვითარების მიმართულებით

კვლევის ერთ-ერთი ყველაზე მნიშვნელოვანი ეფექტი სწორედ ამ ტენდენციის გამოკვეთა იყო. რესპონდენტთა მზაობა მათივე სოციალური პასუხისმგებლობის ამაღლების მიმართულებით განვითარებაზე 86%-ია. ეს ინდიკატორი მაინიმუმებს, რომ სათანადო სოციალური მოტივაციის შემთხვევაში მოქალაქობრივი აქტივობის დიდი ტემპები მიიღწევა.

სამომავლო აქტივობისათვის ყველაზე პრიორიტეტული სფეროების

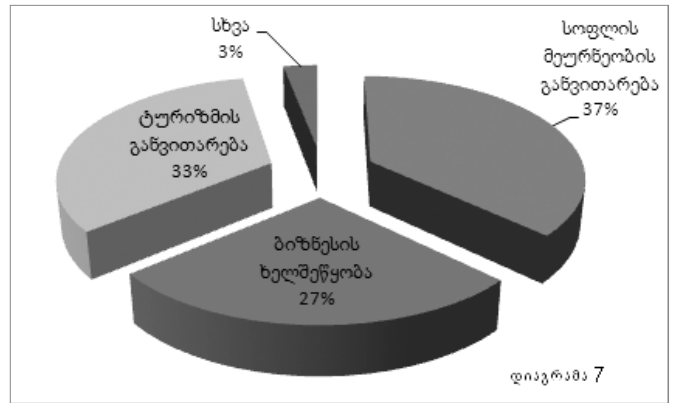
სამომავლო აქტივობისათვის ყველაზე პრიორიტეტულად, სოფლის მეურნეობის შემდეგ, ტურინში (33%) დასახელდა (იხ. დიაგრამა 9).

სულოში ყველაზე სასურველი სამთო ტურინში (45%), ასევე მნიშვნელოვანი პოზიტივი გამოიკვეთა საოჯახო ტურინზე (31%). საზოგადოებაში შეინიშნება ბიზნესსფეროში ჩართვის მზადობა მოთხოვნა (31%).

სამომავლო აქტივობის ერთ-ერთ მძლავრ ფლამანდ კვლავ სოფლის მეურნეობა რჩება. არსებობს მნიშვნელოვანი მოთხოვნა ნოვაციებზე ამ სფეროში. საკმაოდ დიდა მოთხოვნა ახალი ტექნოლოგიების დანერგვაზე (26%), ასევე საქონლის დისტრიბუციისთან და ზოგადად, გასაღებასთან დაკავშირებულ საკითხებზე.

P.S. შუახვევის, ქედის, ხელვაჩაურისა და ქობულეთის მუნიციპალიტეტებში განხორციელებული კვლევის ანალიზის შემოთავაზებით ჩვენი ჩანართის შემდეგ ნომრებში.

ნონა ხუჯაძე ეკონომიკის ექსპერტი

ლიზბრამა №9

საგაზეთო ჩანართი მომზადებულია ევროკავშირის ფინანსური მხარდაჭერით. ტექსტში მოყვანილი მოსაზრებები შეიძლება არ ემთხვეოდეს ევროკავშირის ოფიციალურ პოზიციას.

ინტელექტი ახალგაზრდა მეცნიერთა კავშირი „ინტელექტი“

საგაზეთო ჩანართის რედაქტორი: მუქარადა ვაინიძე საგაზეთო ჩანართი გამოიცხება პროექტის აქტივის რეგიონის თვითმმართველობის ორგანოების შესაძლებლობების გამოყენება გრძელვადიანი მდგრადი განვითარებისათვის“ დარღვევები

საგაზეთო ჩანართი „ინტელექტი“ მისამართი: ბათუმი, აღმაშენებლის ქ. №13 ტელ.: 41650, ფაქსი: 41640 ელ.ფოსტა: info@intellect.org.ge მისამართი: www.intellect.org.ge